מזהה קורס: 20441 שם קורס: מבוא למדעי המחשב ושפת

ציון שאלה סופי	ציון מירבי	מספר שאלה
25.00	25.00	1
25.00	25.00	2
2.00	2.00	3.1
3.00	3.00	3.2
3.00	3.00	3.3
3.00	3.00	3.4
6.00	6.00	3.5
1.00	1.00	4.1
2.00	2.00	4.2
2.00	2.00	4.3
2.00	2.00	4.4
2.00	2.00	4.5
2.00	2.00	4.6
2.00	2.00	4.7
2.00	2.00	4.8
2.00	2.00	5.1
5.00	5.00	5.2
3.00	3.00	5.3
8.00	8.00	5.4

ציון בחינה סופי : 100.00

הבחינה הבדוקה בעמודים הבאים

1/24

קראו בעיון את ההנחיות שלהלן:

- במבחן יש חמש שאלות. עליכם לענות על כולן.
- כל התכניות צריכות להיות מתועדות היטב. יש לכתוב תחילה בקצרה את האלגוריתם וכל הסבר נוסף הדרוש להבנת התכנית. יש לבחור בשמות משמעותיים למשתנים, לשיטות ולקבועים שבתכנית. תכנית שלא תתועד כנדרש לעיל תקבל לכל היותר 85% מהניקוד. אפשר לתעד בעברית. אין צורך בתיעוד API.
- יש להקפיד לכתוב את התכניות בצורה מבנית ויעילה. תכנית לא יעילה לא תקבל את מלוא הנקודות.
- אם ברצונכם להשתמש בתשובתכם בשיטה או במחלקה הכתובה בחוברת השקפים, אין
   צורך שתעתיקו את השיטה או את המחלקה למחברת הבחינה. מספיק להפנות למקום
   הנכון, ובלבד שההפניה תהיה מדויקת (פרמטרים, מיקום וכו').
  - אין להשתמש במחלקות קיימות ב- Java, חוץ מאלו המפורטות בשאלות הבחינה.
    - יש לשמור על סדר; תכנית הכתובה בצורה בלתי מסודרת עלולה לגרוע מהציון.
- בכתיבת התכניות יש להשתמש אד ורק במרכיבי השפה שנלמדו בקורס זה. אין להשתמש
  במשתנים גלובליים!

כל התשובות צריכות להיכתב בתוך קובץ המבחן במקומות המתאימים בלבד. תשובה שתיכתב שלא במקומה לא תיבדק.

שאלה 1 (25 נקודות)

השאלה הבאה מדמה משחק ייתפזורתיי.

נתון מערך דו-ממדי ריבועי המלא בתווים (char). נגדיר שמחרוזת תווים קיימת במערך אם כל תווי המחרוזת נמצאים כסדרם במערך, ואפשר להגיע מתו אחד לתו שאחריו בסדרה על-ידי מעבר מתא לאחד מארבעת שכניו (ימין, שמאל, למעלה, למטה). לא באלכסון.

: כך לדוגמא, אם המערך הוא זה

t	Z	Х	С	d
s	h	a	Z	Х
h	W	1	0	m
0	r	n	t	n
а	b	r	i	n

המחרוזת "shalom" קיימת ומסומנת במערך. מתחילה בתא (1,0) ומסתיימת בתא (2,4).

כתבו שיטה **סטטית רקורסיבית** המקבלת מערך שכזה וכן מחרוזת המייצגת מילה. השיטה בודקת אם המילה קיימת במערך או לא. אם המילה קיימת במערך, עליכם להדפיס את "הנתיב" שלה. ההדפסה תיעשה בעזרת מטריצת מעקב שתגדירו, שהיא בגודלה של המטריצה המקורית, ובתאים שלה יהיו מספרים שלמים. (בהמשך השאלה יש הסבר מדויק לגבי ההדפסה.) בסוף השיטה, במטריצת המעקב צריכים להיות בתאים של המחרוזת, מספרי התווים המרכיבים את המחרוזת, ובתאים שאין בהם תוים של המחרוזת יהיו אפסים.

לדוגמא, עבור המערך שלעיל והמחרוזת "shalom" מטריצת המעקב תהיה:

0	0	0	0	0
1	2	3	0	0
0	0	4	5	6
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0

אם המילה אינה קיימת יש להדפיס למסך "No Such Word". אם המילה מופיעה יותר מפעם אחת, עליכם להדפיס את אחד ה"נתיבים" בלבד. לא משנה איזה. לא ניתן להשתמש באותו תו יותר מפעם אחת ב"נתיב", כלומר לא ניתן לחזור לתא יותר מפעם אחת.

חתימת השיטה היא:

public static void findWord(char [][] arr, String word)

שימו לב: ניתן להניח שהמערך מכיל אותיות קטנות בלבד וגם במחרוזת יש אותיות קטנות בלבד. אין צורך לבדוק זאת.

printArr לגבי הדפסת הנתיב – עליכם ליצור את מטריצת המעקב, ואז לקרוא לשיטה בשם printArr המקבלת כפרמטר מערך דו-מימדי ומדפיסה אותו. אינכם צריכים לממש את השיטה בשנמכם.

השיטה צריכה להיות רקורסיבית ללא שימוש בלולאות כלל. כך גם כל שיטות העזר שתכתבו (אם תכתבו) לא יכולות להכיל לולאות.

אפשר להשתמש בהעמסת-יתר (overloading).

מותר לשנות את המערך במהלך השיטה, אבל בסופה הוא צריך לחזור למצבו המקורי.

אין צורך לדאוג ליעילות השיטה, אבל כמובן שצריך לשים לב לא לעשות קריאות רקורסיביות מיותרות!

אל תשכחו לתעד את מה שכתבתם!

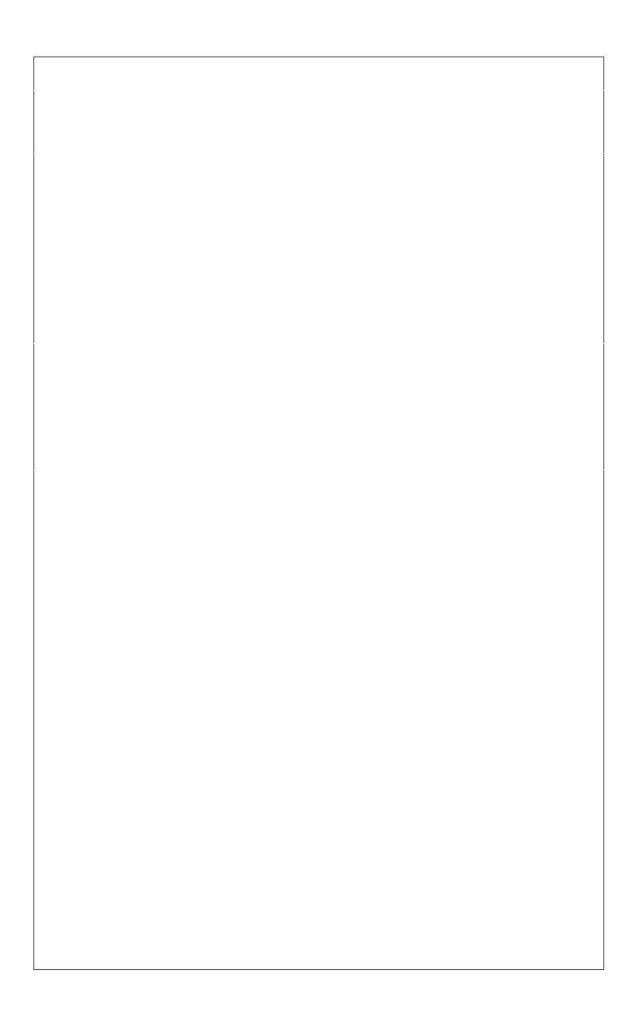
את התשובה עליכם לכתוב בעמודים הבאים.

התשובה היא:

```
public static void findWord(char[][] arr, String word)
int[][] output = new int[arr.length][arr.length];
findWord(arr, word, output, 0, 0, false);
}
public static int findWord(char[][] arr,String word, int[][] output, int i, int j,
boolean done)
if (done == true)
return 1
if (j \ge arr.length)
; return 0
if (i \ge arr.length)
; return 1
if(findWord(arr,word,output,i, j,0))
; done = true
; printArr(output)
; return 1
```

```
if (findWord(arr,word,output ,i, j + 1 , false ) == 1)
; return
; return find Word(arr, word, output, i + 1,0, false)
{
private static boolean findWord(char[][] arr, String word, int[][] output, int i, int j,
int stringIndex)
if(stringIndex == word.length())
; return true
if(i == arr.length \parallel j == arr.length \parallel i < 0 \parallel j < 0)
; return false
if(arr[i][j] == word.charAt(stringIndex))
}
; output[i][j] = stringIndex + 1
; boolean goLeft, goRight, goUp, goDown
; goLeft = findWord(arr, word, output, i, j-1, stringIndex+1)
; goRight = findWord(arr, word, output, i, j+1, stringIndex+1)
; goUp = findWord(arr, word, output, i-1, j, stringIndex+1)
; goDown = findWord(arr, word, output, i+1, j, stringIndex+1)
```

```
if(goLeft || goDown || goUp || goRight)
; return true
else
}
                                                25
; output[i][j] = 0
                                                (1)
; return false
{
; return false
```


שאלה 2 (25 נקודות)

המשפט היסודי של האריתמטיקה אומר כי אפשר לפרק כל מספר טבעי (כלומר שלם חיובי) לגורמים ראשוניים, והפירוק הזה הוא יחיד. (סדר הגורמים אינו משנה)

למשל, את המספר 40 ניתן לפרק לגורמים ראשוניים הבאים:

$$2 * 2 * 2 * 5 = 2^3 * 5^1 = 40.$$

המספרים 2 ו-5 הם מספרים ראשוניים. (כזכור, מספר ראשוני הוא מספר שמתחלק רק ב-1 ובעצמו ללא שארית).

שימו לב שאין שום דרך אחרת לכתוב את המספר הזה בתור מכפלת ראשוניים. לכן הפירוק הזה הוא יחיד.

חלק מהמספרים הם מכפלה של שני מספרים ראשוניים בלבד. לא כמו המספר 40 לעיל, שהגורם הראשוני שלו 2, מופיע 3 פעמים במכפלה.

לדוגמא.

- המספר 35 הוא מכפלה של 5 ו- 7.
- המספר 493 הוא מכפלה של 17 ו- 29.
- המספר 8509 הוא מכפלה של 67 ו- 127.

הניחו כי נתונה לכם השיטה הבוליאנית הבאה: אין צורך לממש את השיטה הזו.

public boolean isHighFactorInRange(int n, int low, int high)

שיטה את מקבלת מספר טבעי n ו-2 מספרים ו-2 אשר מייצגים שני קצוות של טווח שיטה את מקבלת מספר טבעי q ו-q חיפוש. אנו מניחים, כי q הוא מכפלה של בדיוק שני מספרים ראשוניים q ו-q השיטה בודקת האם הגורם הראשוני הגדול מבין q (q) נמצא בטווח החיפוש. אם כן היא מחזירה false (טווח החיפוש כולל את הקצוות).

לדוגמא,

אנחנו יודעים כי המספר 8509 הוא מכפלה של 67 ו- 127. לכן, אם נקרא לשיטה אנחנו יודעים כי המספר 8509 הוא מכפלה של 10 ו- 100. לכן, אם נקרא לשיטה (low =1, high = 100) ו ^{1} המספר 100 - ^{1} המספר 100 המספר 100 - ^{1} הוא לא נמצא false כיון שהגורם הראשוני הגדול יותר מבין 67 ו- 127 הוא 127, והוא לא נמצא בטווח בין 1 ל- 100. אם היינו נותנים טווח 200 + ^{1} high = 100, השיטה היתה מחזירה 127 הוא בין 1 ל-200.

שימו לב שהפרמטרים לשיטה לא כוללים את הגורמים q ו- p עצמם. רק את המספר n ואת טווח שימו לב שהפרמטרים הוא מספרים שהם מכפלה של בדיוק שני מספרים ראשוניים q ו- q.

עליכם לכתוב שיטה בשם findFactors שתקבל מספר ח שהוא שלם חיובי והוא עליכם לכתוב שיטה בשם קליכם לכתוב פיטה (q*p=n), q-ים, ראשוניים, q*p=n). השיטה תמצא ותדפיס את q*p=n

חתימת השיטה:

public void findFactors (int n)

. 67*127=8509 השיטה תדפיס 67 ו-127 מאחר ו-8509 השיטה n

כמובן שכדאי לכם מאד להשתמש בשיטה isHighFactorInRange הנתונה לכם.

להזכירכם, אינכם צריכים לממש את השיטה isHighFactorInRange, אלא רק להשתמש בה.

אין צורך להתייחס לסיבוכיות של השיטה isHighFactorInRange, אתם יכולים להניח שהשיטה יעילה. זה לא משנה מהי הסיבוכיות שלה. אתם צריכים להתייחס רק לסיבוכיות של השיטה findFactors

שימו לב:

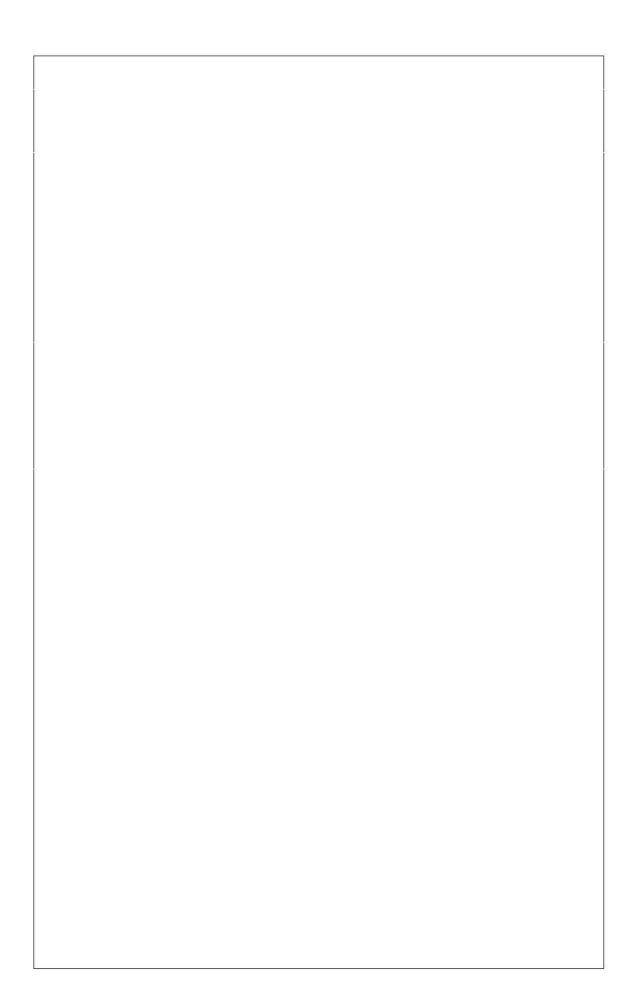
השיטה findFactors שתכתבו צריכה להיות יעילה ככל הניתן, גם מבחינת סיבוכיות הזמן וגם מבחינת סיבוכיות המקום. תשובה שאינה יעילה מספיק כלומר, שתהיה בסיבוכיות גדולה יותר מזו הנדרשת לפתרון הבעיה תקבל מעט נקודות בלבד.

מה סיבוכיות זמן הריצה וסיבוכיות המקום של השיטה שכתבתם? הסבירו תשובתכם.

אל תשכחו לתעד את מה שכתבתם!

את התשובה עליכם לכתוב בעמודים הבאים:

```
public static void findFactors(int n) // time complexity: O(log n)
{
                                   // space complexity: O(1)
       int low = 2, high = n; // low = smallest prime, high = request number
       while(low <= high)
       int mid = (low+high)/2; // finds the middle point
       boolean leftHalf = isHighFactorInRange(n, low, mid); // checks range low-mid
       boolean rightHalf = isHighFactorInRange(n, mid, high); // checks mid-high
       if(leftHalf && rightHalf) // only happens if mid is biggest factor
               System.out.println(mid + " " + n/mid);
              break;
       if(leftHalf) // biggest factor is in left half
       high = mid - 1; // changes search range, decreasing the maximum value
       continue; // and continues
                                                             25
                                                             (2)
       else
       {
       low = mid + 1; // changes search range, increasing the minimum value
       continue; // and continues
       }
} //end of while
return; // generic return for a void method
} // end of method... indentation can be better, but the lines are too long to indent
properly.
```


שאלה 3 (17 נקודות)
נניח שהמחלקה Node שלהלן מממשת צומת עץ בינרי שערכיו הם מספרים שלמים (int).
שימו לב שבנוסף לשני המצביעים לבן השמאלי ולבן הימני, יש לכל אובייקט במחלקה Node גם
שדה father_ שמצביע על האב של הצומת.
בשורש העץ, המצביע לאב הוא null.
Constructor Summary
Node (int num)
Constructs a Node object.
Method Summary

Node	get <u>Father()</u> Returns the father of the node.
Node	Returns the left son of the node.
int	Returns the value of the node.
Node	Returns the right son of the node.

המחלקה BinaryTree מאגדת בתוכה שיטות סטטיות לטיפול בעץ חיפוש בינרי. BinaryTree מאגדת בתוכה שיטות המש השיטות הבאות: secret ,what , g , f : מתונות חמש השיטות הבאות (Node שינרי (מטיפוס או בינרי בינרי עוברי בינרי (מטיפוס או בינרי בינ

```
public static Node f(Node root)
{
   if (root.getRightSon() == null)
      return root;
   return f (root.getRightSon());
}
```

```
private static Node g (Node node)
    if (node.getFather() == null)
       return null;
    if (node.getFather().getRightSon() == node)
        return node.getFather();
    return g(node.getFather());
}
public static Node what (Node root)
{
    if (root == null)
       return null;
    if (root.getLeftSon() != null)
        return f (root.getLeftSon());
    return g (root);
}
public static boolean secret(Node root)
    if (root == null)
        return true;
    Node temp1 = what(root);
    if (temp1 == null)
        return true;
    Node temp2 = what(temp1);
    if (temp2 == null)
        return true;
    if (root.getData() != temp1.getData() + temp2.getData())
        System.out.println(root.getData() + " != " +
            temp1.getData() + " + " + temp2.getData());
       return false;
    return secret (temp1);
}
public static boolean something(Node root)
    return secret (f(root));
```

:סעיף א (2 נקודות):

מה מבצעת השיטה £ כאשר היא מקבלת שורש של עץ חיפוש בינרי כלשהו! הסבירו בקצרה מה מבצעת השיטה ולא כיצד היא מבצעת זאת. מה משמעותו של הערך שהוחזר! התייחסו למקרי קצה התשובה היא:

בעץ חיפוש בינארי הערך שיוחזר הוא הגדול ביותר שבעץ, והוא נמצא כהצאצא הכי ימיני.

:סעיף ב (3 נקודות)

מה מבצעת השיטה what כאשר היא מקבלת צומת כלשהו בעץ חיפוש בינרי כלשהו! הסבירו בקצרה מה מצעת השיטה ולא כיצד היא מבצעת זאת. מה משמעותו של הערך שהוחזר! שימו לב שהפרמטר המועבר אינו בהכרח שורש העץ. התייחסו למקרי קצה. אפשר להניח שהצומת נמצא בעץ.

:התשובה היא

אם השיטה מקבלת צומת תקין, מוצאת את המספר הגדול ביותר שעדיין קטן מן ערך הצומת ההתקבלה כפרמטר. אם אין כזה, מוצאת את המספר הכי קטן שהוא עדיין יותר גדול מן ערך הצומת ההתקבלה כפרמטר.

אחרת מחזירה null

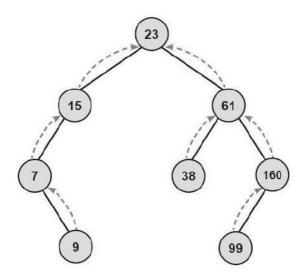

סעיף ג (3 נקודות):

: בהינתן עץ חיפוש בינרי ששורשו root בהינתן עץ

במידה ואין צומת ימיני ל root יוחזר root עצמו.

root ומה היא תדפיס על הפלט, אם נקרא לה עם הפרמטר something איזה ערך תחזיר השיטה שורשו של העץ לעיל!

:התשובה היא

סעיף ד (3 נקודות):

איזה שינוי מינימלי אפשר לעשות על העץ לעיל, כדי שהקריאה לשיטה (root) תחזיר איזה שינוי מינימלי אפשר לעשות על העץ לעיל, כדי שהקריאה לשיטה (כגון, הוספת ערך אחר מזה שהוחזר בסעיף גי שימו לב, השינוי צריך להיות בעץ ולא בשיטה (כגון, הוספת צומת, הורדת צומת, שינוי ערך של צומת וכד׳). מינימלי במובן של מינימום פעולות על העץ. כך, אם מורידים צומת, ויש לצומת הזה בנים, במספר הפעולות נספרים גם הבנים של הצומת שהורדו. התשובה היא:

נשנה את ערך הצומת עם הערך *9* לערך 8.

(3.4)

סעיף ה (6 נקודות):

מה מבצעת השיטה something באופן כללי כשהיא מקבלת כפרמטר שורש של עץ חיפוש בינרי root שימו לב, עליכם לתת תיאור ממצה של מה עושה השיטה באופן כללי, ולא תיאור של מה עושה כל שורה בשיטה, או איך היא מבצעת זאת. כלומר, מה המשמעות של הערך שהשיטה מחזירה? התייחסו למקרי קצה.

התשובה היא:

השיטה בודקת אם עבור כל מספר החל מן האיבר הכי גדול,סכום של שני המספרים הגדולים ביותר שעדיין קטנים ממנו שווה לאיבר עצמו. אם כן, חוזרת על התהליך עם המספר השני הכי גדול.

תחזיר השיטה true אם הבדיקה נכונה לכל המספרים, או FALSE עם שני המספרים ששברו את השיווין הדרוש.

שאלה 4 (15 נקודות)

נתונות המחלקות One, Two, Three, Four, Five הבאות, כל אחת בקובץ נפרד, כמובן, וכולן באותן חבילה:

```
public class One
{
   protected int a;
   public One() {
       _a=1;
   public One(int a) {
       _a=a;
   public int getA() {
      return _a;
   public int f() {
       return _a;
public class Two extends One
   public Two() {
      super();
   public Two(int a) {
       super(a);
   public int f() {
      return a+1;
```

```
}
//----

public class Three extends Two
{
   public Three() {
       super();
   }
   public Three(int a) {
       super(a);
   }
   public int f() {
       return _a+2;
   }
   public int g() {
       return _a;
   }
}
```

```
public class Four extends Three
   public Four(){
     super();
     _a++;
   public Four(int a) {
      super(a);
   public Four(int a,int b) {
     super();
     _a = _a + a + b;
   public int f() {
     return _a-1;
//----
public class Five extends Three
   public Five(){
      super();
   public int g()
      return a+1;
```

One, Two, Three, Four, Five מתבנו שיטה המקבלת אובייקט של אחת המחלקות לעיל, ומדפיסה מהו סוג האובייקט. כלומר, מאיזו מחלקה הוא נוצר. עליכם להשלים את החסר בשיטה.

לדוגמא,

אם היינו כותבים ב- main את הפקודה:

```
Three t = new Three (5); whichClass (t) \frac{1}{2} whichClass (t) \frac{1}{2} אז היה מודפס על הפלט:
```

Three

חתימת השיטה היא:

public static void whichClass(Object obj)

שימו לב, עליכם להשלים את השיטה שאנחנו כתבנו. אם לא תעשו כך, ותכתבו שיטה משלכם, עליכם לעמוד בהגבלות הכתובות להלן, ובכל מקרה, התשובה שלכם תקבל לכל היותר 10 נקודות, גם אם היא תהיה נכונה.

כדי לבדוק מהו סוג האובייקט, יש להיעזר בשיטות getA, f, g שהוגדרו במחלקות לעיל.

Nobject אסור להשתמש בפעולה instanceOf או בפעולות אחרות של המחלקה
One, Two, Three, Four, Five אסור לשנות את המחלקות obj שייך לאחת המחלקות null.

התשובה היא:

```
public static void whichClass(Object obj)
{
     int a =((One) obj).getA();
     int f = ((One) obj).f();
     int g;
       (a==f)
         System.out.println("One");
     if(a+1 == f)
         System.out.println("Two");
     if(a - 1 == f)
         System.out.println("Four");
     if(a==f-2)
         g= ((Three) obj).g();
         if
            (q == a)
             System.out.println("Three"()(48)
         else
             System.out.println("Five");
 }
```

שאלה 5 (18 נקודות)

נגדיר: ״תור ישראלי״ (Israeli Queue) הוא מעין תור רגיל (Queue) הוא מעין נעשית מסוף (Israeli Queue) התור (זנבו), והיציאה מהתור היא מראשו, אלא שבתור ישראלי ניתן גם להידחף ישירות לראש התור. היציאה מהתור הישראלי היא תמיד מראשו.

המחלקה IsraeliQueue מממשת תור ישראלי שהאיברים שבו הם מספרים שלמים.

: להלן נתונות השיטות במחלקה IsraeliQueue הפועלות על תור ישראלי

IsraeliQueue( )	בנאי הבונה תור ישראלי ריק
void insertAtEnd (int t)	רשיטה מכניסה את t לסוף התור הישראלי
void insertAtHead (int t)	השיטה מכניסה את t לראש התור הישראלי
int removeFromHead( )	השיטה מוציאה את האיבר מראש התור הישראלי ומחזירה אותו
boolean isEmpty()	השיטה מחזירה ייאמתיי אם התור הישראלי ריק ו-יישקריי אחרת

:IsraeliQueue לפניכם שתי שיטות המוגדרות בתוך המחלקה

```
public static int what(int [] a, int x, int y)
{
    int t = a[x];
    IsraeliQueue q = new IsraeliQueue();
    q.insertAtEnd(t);
    int p=x;
    for (int i = x+1; i <= y; i++) {
        if (a[i] < t) {
            q.insertAtHead(a[i]);
            p++;
        }
        else
            q.insertAtEnd(a[i]);
    }
    for (int i = x; i <= y; i++)
        a[i] = q.removeFromHead ();
    return p;
}</pre>
```

```
public static void something(int [] a)
{
   int p = a.length;
   while (p!=0)
      p = what(a, 0, p-1);
}
```

: נתון המערך a הבא

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	5	8	2	12	1	2	6	9	3

סעיף א (2 נקודות)

יראה המערך אחר (a, 0, 9) איזה ערך עחזיר השיטה what איזה ערך תחזיר איזה איזה אחר הקריאה אווי אווי אחר הקריאה המערך לאחר הקריאה הזוי

התשובה היא:

 ${3, 6, 2, 1, 2, 5, 7, 8, 12, 9}$

שיטה תחזיר 6

סעיף ב (5 נקודות)

מה מבצעת השיטה what כאשר היא מקבלת מערך חד-ממדי כלשהו מלא במספרים שלמים, ושני שר מה מבצעת השיטה y -l x שמייצגים את האינדקס של התא הראשון והאינדקס של התא האחרון y -l x שמייצגים את האינדקס של התא הראשון והאינדקס של התא משמעותו במערך (בהתאמה)! הסבירו בקצרה מה מבצעת השיטה ולא כיצד היא מבצעת זאת. מה משמעותו של הערך שהוחזר! התייחסו למקרי קצה.

:התשובה היא

מערך בתת-סדר את סדר את משנה או במקומם, מן במקומס פחות שבאינדקס שבאינדקס משאירה את משאירה את מאינדקס בתת-מער

מן מקום X עד Y, כך שcהאיברים שערכם גדול מן מקום a[X] מן מערכם איברים שכל האיברים עד איברים מן מקום מן a[X] הם לפניו.

x,y בתת-מערך שצדדיו a[x] בתת-מערך שצדדיו

ניתקל בשגיאת ריצה. במקרה A = null ניתקל בשגיאת ריצה מיתקל בשגיאת ריצה a.length > X Y במקרה (NULL

סעיף ג (3 נקודות)
סעיף ג (כ נקודות) כיצד יראה המערך a לאחר הקריאה (something (a)
התשובה היא:
{1, 2, 2, 3, 6, 5, 7, 8, 12, 9}
(5.3)
סעיף ד (8 נקודות)
מה מבצעת השיטה something כאשר היא מקבלת מערך חד-ממדי כלשהו מלא במספרים
שלמים! הסבירו בקצרה מה מבצעת השיטה ולא כיצד היא מבצעת זאת. התייחסו למקרי קצה.
התשובה היא:
מסדרת את המערך כך שהאיבר המינימום של המערך נמצא בראש התור.
(5.4)

בהצלחה!